

„Vypalte ho celé!“ ukáže královský hejtman Hynek z Dubé na nedaleké městečko Krčín. Jaroměřští katolíci uposlechnou a jeho obyvatele bez milosti povraždí. Podle legendy pak hejtman ruinami vítězoslavně projíždí a nakonec dá v rozvalinách místního kostela napít svému koni z kalicha. Na posměch všem těm nenáviděným husitům...

Na soutoku řek Labe, Úpy a Metuje žijí lidé odnepaměti. Archeologické poznatky hovoří o osídlení místa již v době okolo roku 40 000 př. n. l., v období mladšího paleolitu! Nejstarší písemná zpráva o Jaroměři však spadá „teprve“ do roku 1126. Její jméno pochází z 11. století, kdy přemyslovský kníže Jaromír (+1035) obdržel východní Čechy jako dědičný úděl. Z původního hradiště se stane hrdé královské město za vlády krále Přemysla Otakara II. (asi 1233–1278). Na počátku 14. století připadne královně Elišce Rejčce (1288–1335) jako královské věnné město. Po její smrti na něj opět dohlíží král. Až roku 1363 ho věnem od svého muže Karla IV. (1316–1378) obdrží

› Po bitvě u Lipan musí město slíbit věrnost Zikmundu Lucemburskému.

Zikmund Lucemburský

JAROMĚŘ

Z BRYNDY NEVYTÁHL

› Historickému náměstí dominuje pískovcový Mariánský sloup z dílny barokního sochaře Matyáše Brauna.

Alžběta Pomořanská (asi 1346–1393).

O POMOC VOLAJÍ MARNĚ

Zemí otřásají od roku 1419 husitské války. Jaroměř se přikloní na stranu Zikmunda Lucemburského (1368–1437), uherského krále a po smrti Václava IV. (1361–1419) jediného dědice českého království, který ustanoví hejtmanem města Hynka z Dubé. A ten husity nemůže ani

vidět. Nařídí masakr husitského městečka Krčín (východně od Jaroměře). Krveprolití ale nezůstane bez odezvy. Proti Jaroměři povstane husitské vojsko v čele s Janem Žižkou (asi 1360–1424). Jaroměřští rychle píší prosebné listy Zikmundovi, pomoci se však nedočkají.

HUSITĚ PORUŠÍ SLOVO

„Dne 6. 5. 1421 přitáhlo k Jaroměři spojené vojsko pražanů a táborů s Janem Žižkou z Trocnova a již prvního dne obsadilo většinu obranných zařízení města,“ uvádějí soudobé prameny. Obyvatelé Jaroměře nemají na výběr. Pod podmínkou, že budou moci bezpečně odejít z města, jim po třech dnech otevrou brány. Husité ale svou část dohody nesplní. Nejenže vysvléknou mnoho mniců a bohatých obchodníků do košil, některé z nich navíc utopí v Labi nebo upálí na jaroměřském náměstí. Jako varování všem ostatním, kteří by náhodou někdy zapochybovali o své věrnosti kalichu.

NEMAJÍ NA VYBRANOU

Zhruba 24 000 bojovníků proti sobě provede zbraně v bitvě u Lipan. Píše se 30. květen 1434 a katolíci spolu s umírně-

› K Jaroměři přitáhne Jan Žižka s vojskem. Město se nakonec vzdá.

nými kališňáky rozpráší vojsko radikálních husitů. Odhady hovoří o přibližně 1500 mrtvých, z čehož drtivá většina obětí je z řad poražených. Na bitevním poli zůstane i těla jaroměřských mužů, kteří položili život za tábory. Nakonec se město chtě nechtě musí opět podrobit císařské koruně a složit jí slib věrnosti.

FERDINAND TRESTÁ

Ani Jaroměř se nevyhne tragédie v podobě morových epidemií a ničivých požárů. Město se z nich však pokaždé oklepe a znovu zažívá rozkvet. V roce 1547 se

připojí k povstání českých stavů proti králi Ferdinandovi I. (1503–1564). Panovník ji jako vítěz následně potrestá finančním postihem a městu omezí jeho samosprávu. Těžký úder zasadí Jaroměři také třicetiletá válka (v letech 1618–1648), na jejímž konci je silně poničená a také zadlužená...

ÚKOL PRO BAROKNÍHO MISTRA

V období vrcholné renesanční a barokní kultury se v Jaroměři zrodí celá řada staveb a uměleckých památek. Práce na výzdobě nedalekých lázní v Kuksu přivede do města i sochaře Matyáše Brauna (1684–1738), který se před příchodem do Čech školil v Itálii, Salcburku a Drážďanech. Ztratí zde hlavu pro krásnou dceru jednoho z měšťanů, jistotu Marii Alžbětu Miseliusovou, a v roce 1719 si ji pyšně odvede k oltáři. Když o dva roky později umírá její matka, navrhne pro ni náhrobek známý jako *Plačící žena*. Jaroměřští využijí sochařova kladného vztahu k Jaroměři a o dva roky později si u něj objednájí sochu k uctění Neposkvrněného početí Panny Marie. Zrodí se tak 15metrový Ma-

riánský sloup, jedno z vrcholných děl barokní tvorby v Čechách. V jeho rozích stojí sochy svatých Jana Nepomuckého, Ignáce z Loyoly a Floriána. Na podstavci sloupu sedí habsburský orel s jaroměřským znakem. Na vyvýšených římsách se tyčí sochy svatého Štěpána, Jakuba a Jana Křtitele a nad nimi se pne na zeměkouli s hadem a pílíměsícem na vrcholové hlavici samotná Panna Marie.

MODERNÍ PEVNOST

Neustálý strach z pruské expanze přinutil habsburskou monarchii jednat. Aby byla chráněna severní hranice říše, je ve vesnici Ples nedaleko Jaroměře za přítomnosti císaře Josefa II. (1741–1790) 3. října 1780 položen základní kámen nové pevnosti. Již za sedm let je hotovo! Ples se brzy dočká povýšení na královské svobodné město a také přejmenování na Josefov. Místní pevnost patří k nejmodernějším v Evropě, příležitost prokázat své kvality v boji však nikdy nedostane. A v roce 1888 svůj status definitivně ztratí. Josefov a Jaroměř se pak roku 1948 spojí v jedno město. Karolína Němcová

› V kryptě pod chrámem svatého Mikuláše odpočívají desítky mrtvých těl.

Tajemná krypta

Gotický chrám svatého Mikuláše v Jaroměři v sobě ukrývá tajemnou kryptu, v níž spí věčným spánkem celá řada místních občanů. Pohřbíváno se do ní v letech 1734–1781, než tomu Josef II. z hygienických důvodů učinil přítrž. Leží zde minimálně 41 těl členů významných jaroměřských rodin. Každá rakev byla opatřena identifikačními štítky, z nichž se ale mnohé nedochovaly, a tak je zjištění totožnosti zemřelých v několika případech velmi složité. „Z prostaru krypty vede tajná chodba do kostela ve Zvoli (nedaleká vesnice, pozn. red.)“ vyprávějí si lidé mezi sebou. Jiná legenda říká, že je v kryptě tajně ukryto 12 zlatých apoštolů. Nikdo dosud ovšem ani chodbu, ani poklad nenašel...

Zveme Vás do Jaroměře „OŽIVLÝ JOSEFOV“ 15.–17. 7. 2016

Dvůr Králové nad Labem • Hradec Králové • Chrudim • Jaroměř • Mělník • Nový Bydžov • Polička • Trutnov • Vysoké Mýto

„OŽIVLÝ JOSEFOV“

je kulturní akcí, která celé město přenesne do doby před 200 lety. Uvidíte rakouské vojáky vítající císaře a zakladatele pevnosti Josefa II., verbování nových posil do řad vojska i neúspěšné pokusy mladých vojáků o dezeraci. V areálu Ravelinu XIV. bude umístěno dobové rakouské ležení, kde se mj. bude střelit z děl. V rámci programu uvidíte i rekonstrukci bitvy. Blíží informace nabízte na www.jaromer-josefov.cz www.vennamesta.cz